

Перспективами подальшого дослідження можуть бути наукові методи організації творчого процесу в бібліотеці, визначення структури творчого процесу та здійснення комунікацій під час творчої діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Альтшуллер Г. С. *Деловая игра «жизненная стратегия творческой личности»* / Г. С. Альтшуллер, И. М. Верткин. — Рига : Изд. ЦК ВЛКСМ, 1987. — 296 с.
2. Берн Э. *Игры, в которые играют люди* / Э. Берн. — М., 1988. — 400 с.
3. Біркіна Т. В. Використання ігрового методу в методиці формування творчої самостійності при вивченні технічних дисциплін / Т. В. Біркіна // *Освіта регіону*. — 2010. — № 2. — С. 222–224.
4. Ефимов В. М. *Введение в управленческие имитационные игры* / В. М. Ефимов, В. Ф. Комаров. — М. : Наука, 1980. — 255 с.
5. Підкасистый П. И. *Технология игры в обучении и развитии* / П. И. Підкасистый, Ж. С. Хайдаров. — М. : РПА, 1996. — 205 с.

Надійшла до редколегії 06.01.2011 р.

УДК [378:02]:[008:38]

І. П. КОВАЛЕНКО

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ МОДЕЛІ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ

Розглядається проблема розробки концептуальної моделі правової культури.

Ключові слова: правова культура, концептуальна модель, системний метод.

Рассматривается проблема разработки концептуальной модели правовой культуры.

Ключевые слова: правовая культура, концептуальная модель, системный метод.

The article is dedicated to the problem of conceptual model of legal culture.

Key words: legal culture, concept mode, system method.

Формування правової культури громадян є не тільки найактуальнішим, але й найскладнішим завданням демократизації українського суспільства. Як суб'єктивна сфера правовідносин правова культура являє їх найконсервативніший елемент. Проте без суттєвих перетворень правової культури підвищити якість правовідносин неможливо. У «Засадах державної політики

України в галузі прав людини» підвищення рівня правової культури та правосвідомості людини і громадянина, формування поваги до закону піднесе-но до рівня основних напрямів державної політики [1]. Актуальність про-блеми вдосконалення правової культури потребує визначення шляхів її транс-формації, що є неможливим без розробки концептуальної моделі цього соціально-правового явища. Розуміючи це, автор має за мету визначити ос-новні методологічні принципи розробки моделі правової культури.

Дефініція «модель» походить від латинського слова *modulus*, що в пере-кладі українською означає — міра, зразок). Модель — це ідеальний образ певного явища або процесу, який відбиває найсуттєвіші його властивості [2, с. 138]. Сутність будь-якої концептуальної моделі полягає в тому, що вона покликана зосередити увагу на найістотніших особливостях явища або процесу. Водночас модель залишає поза увагою численні несуттєві, друго-рядні аспекти, що спрощує аналітичні вправи.

Найпоширенішим науковим методом, що використовується під час роз-робки концептуальних моделей, є системний. Основне поняття системного методу — поняття взаємодії. Застосування системного методу дозволяє уявити об'єкт як явище або процес, що виник, функціонує та змінюється внаслідок певних взаємодій, які відбуваються як усередині нього, так і тих, що відбуваються між об'єктом та його оточенням.

У межах системного методу розробка концептуальної моделі правової культури передбачає передусім з'ясування генезису цього феномену. Хоча щодо сутності правової культури в науці понині триває жвава полеміка [3, с. 20] і в науковій літературі налічується понад 250 визначень правової культури [4, с. 241], проте, між науковцями існує консенсус стосовно того, що права культура утворюється на ґрунті синтезу права та культури. Отже, якщо розглядати правову культуру як певну систему взаємодій, то її можна репрезентувати як соціальне поле, що утворюється внаслідок взаємодії двох субсистем суспільного життя (суспільної системи): правової та загальнокультурної (схема 1).

Таке місце правової культури в суспільній системі визначає її внут-рішній зміст. Як компонент правової системи, права культура концентрує в собі її соціально-психологічні чинники, які зумовлюють відповідний (пра-вовий) характер поведінки індивідів, соціальних груп, суспільства в цілому. Вона, орієнтуючи суспільну поведінку на дотримання закону, детермінує форми участі громадян у суспільному житті, діяльність у процесі суспільного виробництва, функціонування та розвиток суспільних інститутів, надаючи їм правового характеру. Як компонент загальнокультурної системи суспільства, права культура містить тільки ті культурні елементи (уявлен-ня, переконання, цінності, настанови, орієнтації), що пов'язані з правом, законністю, правопорядком. Права культура базується на загальній куль-турі. Прищепити людині правову культуру без досягнення певного рівня загальної культури не вдасться ніколи, навіть якщо докладатимуться значні зусилля, а такі спроби будуть постійними [5, с. 208].

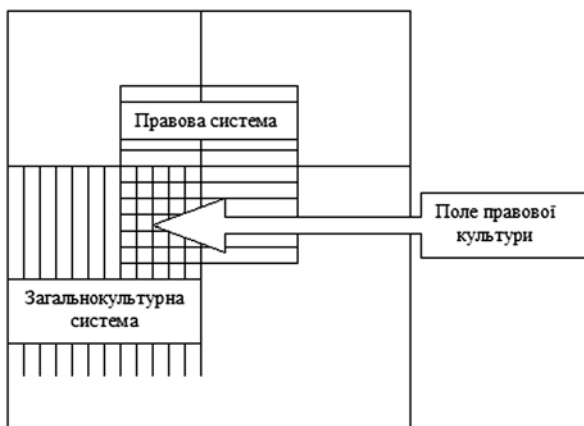

Схема 1. Системна модель правової культури суспільства

Правова культура має три основні рівні свого виявлення: суспільний; груповий, індивідуальний, кожному з яких притаманні особливості в структурі.

Структура правової культури суспільства містить такі компоненти:

- 1) культуру правосвідомості, яка відображає певний рівень правосвідомості, що передбачає оцінку суспільних відносин і суспільної діяльності з позиції закону, справедливості, прав людини;
- 2) культуру правової поведінки, що унаочнюється в рефлексії з позиції права типових дій громадян, які вони роблять у типових ситуаціях;
- 3) культуру правової діяльності — типові форми та методи діяльності законодавчих, судових, правозастосовних і правоохоронних органів.

Суспільство складається з численних соціальних груп, які мають специфічні особливості правової культури, зумовлені специфікою функціонування цих груп у суспільній системі. Наприклад, специфіку правової культури професійних груп зумовлюють особливості професійної сфери, в якій відбувається професійна діяльність [6]. Будь яка професійна діяльність має специфіку правового регулювання. Професійна діяльність потребує від спеціалістів поглибленого знання норм окремих галузей права, а також навичок і вмій їх застосування в типових ситуаціях. Отже, у моделі професійно-правової культури слід ураховувати зважати на ці моменти (схема 3).

Нарешті, на нижньому рівні свого виявлення правова культура унаочнюється в особистості. Правова культура особистості має декілька зрізів:

- 1) пізнавальний — знання законодавства, поінформованість стосовно його норм;
- 2) психологічний — переконання в необхідності дотримання законів і підзаконних актів та внутрішнє налаштування на правомірну поведінку (на рівні психології виявляються почуття, настрої, переживання, уявлення

Правова культура суспільства	Культура правової діяльності
	Культура правової поведінки
	Культура правосвідомості

Схема 2. Рівнева модель правової культури суспільства

Професійно-правова культура	Уміння застосування норм права в професійній діяльності
	Навички застосування норм права в професійній діяльності
	Поглиблене знання галузей права, безпосередньо пов'язаних з професійною діяльністю

Схема 3. Структура професійно-правової культури

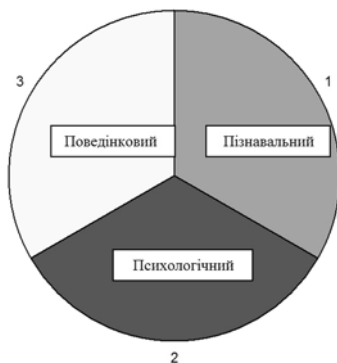

Схема 4. Структурна модель правової культури особистості

і думки стосовно права, що складаються стихійно й формуються на основі правових знань та уявлень про норми права й обов'язки, законність, правотворчість і правореалізуючу діяльність та пов'язані зі сприйняттям і оцінкою правових явищ [4, с. 56–57]);

3) поведінковий — уміння використовувати правовий інструментарій (закони й інші нормативно-правові акти) в практичній діяльності (схема 4).

Таким чином, розробку концептуальної моделі завжди зумовлюють певні обставини: 1) специфіка наукової галузі, в якій здійснюється дослідження; 2) об'єкт дослідження; 3) мета, яку ставить перед собою дослідник; 4) метод, яким він використовує. Розробка концептуальної моделі правової культури, окрім означених чинників, детермінується рівнем дослідження культурно-правового феномену. Визначення структурних особливостей моделі завжди має спрямовуватися на практичні проблеми.

Модель має сприяти вирішенню практичних проблем. В умовах українських реалій моделі правової культури, що запропоновані автором, мають сприяти вирішенню проблем розбудови правової демократичної держави через процес правового виховання, з урахуванням особливостей відповідно до рівня особистості, соціальних груп та суспільства в цілому.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Засади державної політики України в галузі прав людини, затверджені Постановою Верховної Ради України від 17 червня 1999 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
2. Лебедев С. А. Философский научный словарь основных терминов / С. А. Лебедев. — М.: Академ. Проект, 2004. — 320 с.
3. Гриньова В. М. Формування педагогічної культури майбутнього вчителя (теоретичний та методичний аспекти) / В. М. Гриньова. — К., 2000. — 417 с.
4. Комаров С. А. Общая теория государства и права: курс лекций / С. А. Комаров. — М., 1996. — 314 с.
5. Сальников В. П. Правовая культура: теоретико-методологический аспект: автореф. дис. ... канд. юрид. наук / В. П. Сальников; Ленингр. гос. ун-т. — Л., 1990. — 16 с.
6. Коваленко І. Професійна складова формування правової культури майбутніх фахівців бібліотечно-інформаційної сфери / І. Коваленко // Вісн. Кн. палати. — 2007. — №3. — С. 31–34.

Надійшла до редколегії 19.01.2011 р.

УДК 004.032.6:371.8.061

О. О. ЛИТВИНЕНКО

МУЛЬТИМЕДІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ: СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА

Проаналізовано сучасні підходи фахівців до визначення змісту поняття «мультимедіа»; розглянуто сутність та структуру мультимедійного середовища в контексті теорії соціальних комунікацій.

Ключові слова: «мультимедіа», «мультимедійне видання», «комунікаційне середовище», «мультимедійне середовище».

Проанализированы современные подходы специалистов к определению содержания понятия «мультимедиа»; рассмотрены суцность и структура мультимедийной среды в контексте теории социальных коммуникаций.

Ключевые слова: «мультимедиа», «мультимедийное издание», «коммуникационная среда», «мультимедийная среда».